

Потапчук Тетяна

доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри теорії та методики дошкільної і спеціальної освіти
Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника,
м. Івано-Франківськ, Україна
ORCID: 0000-0003-1680-6976
e-mail: tatvolod@ukr.net

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ПЕДАГОГІВ ДО ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Анотація. У статті зазначено, що ефективність роботи закладів освіти залежить не лише від освітніх програм, а й від особистості педагога, його взаємин із здобувачами освіти. Сучасний педагог – це професіонал, який орієнтується в наукових досягненнях, інноваціях, володіє різними технологіями розвитку, навчання і виховання, здатний до саморозвитку, самовдосконалення, самомоделювання та самопроєктування в різних сферах життєдіяльності, в тому числі й у професійній. У зв'язку з цим особлива увага звертається на істотне підвищення якості професійної підготовки педагогів. Теоретично обґрунтовано педагогічні умови професійної підготовки педагогів до використання інноваційних технологій, серед яких: формування у них позитивної професійно-орієнтованої мотивації до оволодіння інноваційними технологіями з метою ефективного застосування у майбутній професійній діяльності; варіативне використання традиційних та інноваційних форм і методів фахової підготовки педагогів до опанування інноваційними технологіями в процесі вивчення нормативних і вибіркових дисциплін; інтеграція теоретичної та практичної підготовки фахівців до використання інноваційних технологій. Визначені взаємопов'язані педагогічні умови орієнтовані на забезпечення якісної організації процесу формування готовності педагогів до використання інноваційних технологій у закладах освіти.

Ключові слова: педагогічні умови, професійна підготовка педагогів, використання інноваційних технологій.

Постановка проблеми. Становлення кваліфікованого фахівця залежить від середовища, в якому він формується, і конкретних умов, під впливом яких відбувається освітній процес. Тому для здійснення професійної підготовки педагогів до використання інноваційних технологій необхідно визначити педагогічні умови, що забезпечуватимуть ефективність процесу формування готовності педагогів до використання інноваційних технологій у професійній діяльності. Вони відіграють важливу роль у конструюванні освітнього процесу, впливають на його перебіг і сприяють якісному рівню організації процесу викладання та подання навчально-наукової інформації викладачем. Це дає змогу майбутнім педагогам оволодіти знаннями, вміннями і

навичками на належному рівні, враховуючи можливості ЗВО, особливості навчальних дисциплін і майбутньої професійної діяльності.

Аналіз останніх досліджень з проблеми. Різні аспекти професійної підготовки майбутніх фахівців освіти досліджували Л. Артемова, Ю. Бабанський, Г. Бельська, О. Кононко, Н. Лисенко, С. Попиченко, Т. Поніманська, І. Прудченко, Т. Слободянюк та ін.

У працях Н. Гавриш, Ю. Косенко та інших вирізняють особливості різнорівневої підготовки фахівців, визначено змістовий (теоретичний і практичний) складник, педагогічні умови, інноваційні форми та методи викладання тощо.

Грунтовне вивчення професійної діяльності педагога здійснено О. Богініч, Е. Вільчковським, Н. Денисенко, Н. Левінець, Є. Панько, Л. Семушиною; основи загальнопедагогічної підготовки та становлення професіоналізму особистості педагога розкрито в працях В. Андрущенка, Ю. Бабанського, Н. Гузій, І. Зязюна, А. Кузьмінського, О. Мороз, В. Сластьоніна та ін.); сутність і змісту формування готовності майбутніх педагогів до педагогічної діяльності досліджено О. Бідою, Л. Кондрашовою, Н. Кузьміною, С. Литвиненко, А. Ліненко; психологічна готовність педагогів до праці науково обґрунтована М. Дьяченко, Л. Кандиловичем, П. Перепилицею, В. Рибалко та іншими.

Особливу увагу науковці А. Будас, Л. Ващенко, Т. Демиденко, І. Дичківська, О. Комар, Л. Машкіна, О. Суховірський, І. Чорней, О. Шапран звертають на підготовку педагогічних кадрів до використання інноваційних педагогічних технологій, яка розглядається як важливий фактор оволодіння професійною діяльністю педагога в цілому.

Разом з тим, ще й досі недостатньо дослідженою залишається проблема підготовки фахівців до використання інноваційних технологій, які спрямовані на реалізацію державних стандартів освіти, вибудовування особистісної траєкторії розвитку здобувачів освіти.

Мета статті – теоретично обґрунтувати педагогічні умови професійної підготовки педагогів до використання інноваційних технологій.

Виклад основного матеріалу дослідження. У межах нашого дослідження розкриємо сутність поняття «педагогічні умови» і їх зміст у професійній підготовці педагогів.

Розробкою педагогічних умов організації та здійснення освітнього процесу займалися науковці Ю. Бабанський, В. Беспалько, О. Бражнич, С. Гончаренко, О. Пехота та ін. У працях вищезазначених дослідників поняття «педагогічні умови» розглядається як обставини, що сприяють розвитку чи гальмуванню освітнього процесу; комплекс засобів, наявних у закладі освіти для ефективного здійснення навчально-виховного процесу.

Категорію «педагогічні умови» Ю. Бабанський (1982, с. 68) тлумачить як ситуацію, коли компоненти освітнього процесу (навчальний предмет, викладання й навчання) представлені в такій взаємодії, що дає можливість викладачу вдало керувати освітнім процесом та ефективно подати навчальний матеріал, а здобувачам освіти – успішно його засвоїти.

А. Семенова визначає їх як «обставини, від яких залежить та відбувається цілісний продуктивний педагогічний процес професійної підготовки фахівців,

що опосередковується активністю особистості, групою людей» (Словник-довідник з професійної педагогіки, 2006, с. 190).

О. Бражнич (2001) розуміє цей термін як сукупність об'єктивних можливостей змісту, методів, організаційних форм і засобі здійснення педагогічного процесу, що забезпечує успішне досягнення поставленої мети.

Науковці А. Алексюк, А. Аюрзанайн, П. Підкасистий, В. Козаков це поняття пов'язують із чинниками, які впливають на процес досягнення мети, поділяючи їх на зовнішні (позитивні відносини викладача і здобувача освіти, об'єктивність оцінки освітнього процесу, місце навчання, приміщення, клімат тощо) і внутрішні (індивідуальні властивості студентів: стан здоров'я, властивості характеру, досвід, уміння, навички, мотивація тощо) (Організація самостійної роботи студентів в умовах інтенсифікації навчання, 1993, с. 112).

Т. Каминіна (2006, с. 63) під педагогічними умовами розуміє «...сукупність об'єктивних можливостей змісту, форм, методів і матеріально-просторового середовища, спрямованих на вирішення поставлених у педагогіці завдань». При цьому до педагогічних умов вона відносить лише ті, що спеціально створюються в педагогічному процесі і реалізація яких забезпечує найбільш ефективний його перебіг.

Ми поділяємо позицію О. Пюрі (2011, с. 172), яка, досліджуючи організацію освітнього процесу, наголошує на важливості створення сприятливих педагогічних умов. Термін «педагогічні умови» вона тлумачить як сукупність взаємопов'язаних і взаємозумовлених чинників, які забезпечують бажану його ефективність і сприяють досягненню зазначених цілей.

На думку В. Жернова, педагогічні умови поділяються на зовнішні і внутрішні. «Зовнішні умови є продуктом функціонування політичної, соціально-економічної, освітньої та інших систем зовнішнього середовища і реалізуються з урахуванням відповідних факторів; внутрішні – це ті, які є похідними завданнями відповідного педагогічного процесу і являють собою сукупність педагогічних заходів, що забезпечують ефективне рішення цих завдань» (Жернов, 1999, с.85).

На думку О. Ігумнова (2003), педагогічна умова – це зовнішній фактор, обставина, яка впливає на перебіг освітнього процесу, свідомо сконструйованого педагогом, що припускає, але не гарантує певний результат. Аналогічно до педагогічних засобів, педагогічні умови або їх система створюються педагогом з метою впливу на освітній процес. Проте умова не припускає чіткої причинної детермінованості результату на відміну від засобу.

Зазначимо, що у вітчизняній педагогіці виокремлюють кілька рівнів педагогічних умов. Перший рівень – це особистісні характеристики здобувачів освіти, які детермінують успішність освітнього процесу. Другий рівень – безпосередні обставини реалізації процесу (навчання, виховання) – власне класичні педагогічні умови: зміст та організації діяльності студентів; міжособистісні взаємостосунки, спілкування в групі; взаємовідносини педагогів і здобувачів освіти; адаптація до нового освітнього середовища; взаємодія закладу освіти з навколишнім середовищем та ін. (Тверезовська та Філіппова, 2009).

Як зазначає Т. Гуцан (2011, с.85), педагогічні умови повинні віддзеркалювати структуру готовності фахівців до діяльності в умовах профільного навчання.

Необхідність визначення педагогічних умов зумовлена потребою пошуку оптимального шляху вдосконалення фахової підготовки педагогів до використання інноваційних технологій.

Враховуючи зміст наведених вище дефініцій, під педагогічними умовами професійної підготовки педагогів до використання інноваційних технологій ми будемо розуміти сукупність зовнішніх і внутрішніх чинників освітнього процесу (а саме професійної практичної підготовки), спрямованих на забезпечення ефективного освітнього процесу та успішне досягнення педагогами необхідного рівня готовності до використання інноваційних технологій у роботі із здобувачами освіти.

На нашу думку, професійна підготовка фахівців до використання інноваційних технологій у роботі із здобувачами освіти буде ефективною при врахуванні таких педагогічних умов:

формування у педагогів позитивної професійно-орієнтованої мотивації до оволодіння інноваційними технологіями з метою їх ефективного застосування у майбутній професійній діяльності;

варіативне використання традиційних і інноваційних форм і методів фахової підготовки педагогів до опанування інноваційними технологіями в процесі вивчення нормативних і вибіркових дисциплін;

інтеграція теоретичної та практичної підготовки фахівців до використання інноваційних технологій.

Визначені нами взаємопов'язані педагогічні умови сприятимуть забезпеченню якісної організації процесу формування готовності педагогів до застосування інноваційних технологій у роботі із здобувачами освіти.

Обґрунтуємо їх.

Перша педагогічна умова – *формування у педагогів позитивної професійно-орієнтованої мотивації до оволодіння інноваційними технологіями з метою їх ефективного застосування у майбутній професійній діяльності*. Зазначимо, що серед психологічних чинників, що впливають на процес і результат професійного становлення педагогів, є мотиви (з франц. «motif» - «спонукання»). Мотивація – широке поняття, під яким розуміють спрямованість активності особистості. Проблема мотивів складна і багатогранна. Її вивченням займалися К. Ушинський, В. Сеченов, В. Павлов, В. Бехтерєв та багато інших видатних учених. Розробці теорій професійної мотивації присвячені праці А. Маслоу, Д. МакКлелланда, Л. Виготського, О. Леонтьєва та ін.

Мотивація виступає передумовою поведінки особистості, що спрямовує, організовує і надає їй значущості. Мотиви виникають, розвиваються і формуються на основі потреб. Такий тісний зв'язок мотивів і потреб пояснюється, передусім, схожістю сутностей. Потреба людини – це випробовувана потреба у будь-чому, мотиви. Відтак мотивація – це головний чинник поведінкової активності, що спонукає особистість до певних дій, причому до одних і тих самих дій можуть спонукати інші мотиви (Реан, 2002). При цьому навчальна мотивація впливає на емоційно-вольову сферу особистості, дає змогу здобувачам освіти визначити цілі та форми освітньої

діяльності. Вона (мотивація) зумовлена такими чинниками: особливості та організація навчального середовища, особистісні якості викладача, специфіка навчальної дисципліни, якості здобувачів освіти як особистостей.

Як зауважують науковці, високий рівень результатів навчання здобувачів освіти упродовж усього періоду навчання залежить від рівня початкових здібностей, знань і рівня навчальної мотивації. У випадку високого рівня мотивації до майбутньої професійної діяльності виникає компенсаторний механізм. Його суть зводиться до того, що за умови недостатніх професійних здібностей, але за наявності високої зацікавленості у конкретній навчальній дисципліні та усвідомленні обраного фаху відбувається розвиток мотивації до навчання. У такому випадку здобувач освіти досягає значних результатів (Реан, 2002). Отже, для успішної навчальної діяльності майбутнього педагога, важливим чинником є його наполегливість під час вивчення дисциплін професійної і практичної підготовки. Тривалість довільної уваги – це критерій рівня наполегливості, який залежить від ступеня інтересу особистості у здійсненні певної діяльності та отримання результату.

Мотивація поділяється на два типи – внутрішню і зовнішню. Під час зовнішньої мотивації головну роль відіграють зовнішні стимули, які спонукають особистість до дій. Цей тип мотивації короткотривалий, позитивні зміни в навчанні здобувачів освіти спостерігаються до моменту отримання обіцяного (наприклад, отримання високого балу). На відміну від зовнішньої, внутрішня мотивація наявна в глибоких потребах особистості, вона має вплив та збігається з інтересами, цінностями, ідеалами, саме тому має більш стійкий і тривалий характер. Під час внутрішньої мотивації до навчання процес отримання знань є значущим, викликає внутрішнє задоволення і позитивні емоції. Вона охоплює пізнавальні, професійні і особистісні групи мотивів.

За А. Реаном (2002), особливу цінність становлять внутрішні мотиви, орієнтовані на «мотивацію успіху». Саме з таким типом внутрішньої мотивації майбутні вчителі активно виконують навчальні завдання, проявляють ініціативу, наполегливість, займаються пошуком творчого розв'язання поставлених завдань. Рівень їхньої пізнавальної активності не повністю залежить від контролю, який здійснює викладач, вони з інтересом ставляться до виконання складних завдань. Відсутність мотивації свідчить про неготовність педагога до інноваційної діяльності з точки зору його спрямованості.

Отже, ця педагогічна умова забезпечує зацікавленість обраною професією, сприяє набуттю фахівцями необхідних компетентностей і формуванню позитивної мотивації до використання інноваційних технологій у роботі із здобувачами освіти.

Друга педагогічна умова – *варіативне використання традиційних та інноваційних форм і методів фахової підготовки педагогів до опанування інноваційними технологіями в процесі вивчення нормативних і вибіркокових дисциплін.*

Існуюча у закладах вищої освіти система підготовки педагогів до застосування інноваційних технологій передбачає оволодіння ними знаннями про інноваційні педагогічні технології, методикою, культурою їх використання, формування особистісної позиції педагога щодо необхідності

використання інноваційних технологій; професійного підходу задля оволодіння сучасними знаннями.

Важливим завданням теоретичного компоненту професійної підготовки педагогів про сутність, зміст і значущість інноваційних технологій є оволодіння ними сучасною педагогічною теорією на високому рівні, систематизація та узагальнення, що передбачає знання закономірностей розвитку, навчання і виховання здобувачів освіти, сутності та принципів цілісного педагогічного процесу.

Одним із головних чинників, які впливають на якість професійної підготовки педагогів, є зміст педагогічної освіти. Зміст освіти може бути визначений як структура, зміст і обсяг навчальної інформації, засвоєння якої дає змогу індивіду здобути освіту і певну кваліфікацію. Це зумовлена потребами суспільства система знань, умінь і навичок особи, її професійних, світоглядних і громадських якостей, що має бути сформована у процесі навчання. Іншими словами, зміст освіти – науково обґрунтована система дидактичного й навчально-методичного матеріалу для різних освітніх і освітньо-кваліфікаційних рівнів.

Зміст професійної освіти включає нормативний і вибіркового компоненти. Зауважимо, що нормативна частина змісту освіти – обов'язковий для засвоєння зміст навчання, сформований відповідно до вимог освітньо-кваліфікаційної характеристики як змістові модулі із зазначенням їх обсягу і рівня засвоєння, а також форм державної атестації. До нормативних навчальних дисциплін належать цикл гуманітарних, соціально-економічних, фундаментальних і професійно орієнтованих дисциплін.

Вибіркова частина змісту освіти – рекомендований для засвоєння зміст навчання, сформований як змістові модулі із зазначенням їх обсягу й форм атестації. Вибіркові навчальні дисципліни запроваджуються зазвичай у формі спеціальних навчальних курсів для поглиблення загальноосвітньої, фундаментальної і фахової теоретичної чи практичної підготовки.

Зміст освіти, що визначається навчальними програмами, конкретизується в підручниках, навчальних посібниках і методичних вказівках. Структура навчального процесу у ЗВО містить три групи організаційних форм навчання: 1) форми переважно з теоретичної підготовки; 2) форми переважно з практичної підготовки; 3) форми переважно з контролю знань, навичок і вмінь. Вибір організаційних форм навчання зумовлюється особливостями навчального предмета, змістом навчального матеріалу, особливостями навчальної групи тощо (Педагогічна освіта: теорія і практика, 2012, с. 33–35).

Як засвідчує теорія та практика, використання сукупності традиційних та інноваційних форм та методів навчання у закладі вищої освіти сприяє більш ефективному навчанню майбутніх педагогів, а відтак, і формуванню готовності до застосування інноваційних технологій як складової професійної підготовки.

До традиційних форм навчання у вищій школі належать лекції та семінарські (практичні, лабораторні) заняття.

Організація навчання у вищій школі забезпечується засобами поєднання аудиторної та позааудиторної форм навчання. Кожна з організаційних форм навчання у виші має певні особливості. Традиційними формами організації навчального процесу (видами навчальних занять) є лекції, семінари,

практичні заняття (лабораторні роботи, лабораторний практикум), самостійна аудиторна робота, самостійна позааудиторна робота, консультації, курсове проєктування (курсіві роботи), дипломне проєктування (дипломні роботи), усі види практик. Для здійснення контролю за якістю знань і вмінь педагогів традиційно використовуються контрольні роботи, індивідуальні співбесіди, колоквіуми, заліки; іспити, захист курсових робіт; державні іспити, комплексний іспит зі спеціальності.

Основна традиційна форма навчання, що сприяє первинному оволодінню знаннями – це лекція (усний виклад навчальної дисципліни викладачем у закладі освіти). До традиційних форм навчання у ЗВО відносять семінарські заняття, найпоширенішими серед яких є: розгорнута дискусія за планом, заздалегідь запропонованим викладачем; розгорнута дискусія за планом, запропонованим спільно викладачем і здобувачами освіти під час заняття; обговорення та захист рефератів за темою заняття. Семінар – це гнучка форма навчання, яка характеризується активною позицією, інтенсивністю їх самостійної роботи під керівництвом викладача.

Традиційні методи передбачають певну послідовність представлення і оволодіння матеріалом. Ця послідовність будується за принципом «від простого» (одиничних понять) – до більш складного (уведення понять у більш складні системи асоціативних зв'язків). На цій основі формуються судження й умовиводи, а також здійснюються всі операції мислення (індукція, дедукція, аналіз, синтез, узагальнення). Це класичні методи навчання (формування теоретичного мислення). Вони мають на меті «класичне» научіння – цілеспрямовану передачу знань і їх «повторення» в репродуктивній формі (відповіді на семінарах, колоквіумах, заліках і іспитах, оцінювані педагогом) (Фіцула, 2006)

Нині спостерігається перехід до інноваційних форм, методів і прийомів навчання, що сприяють якісній підготовці фахівців. Інновації в освітньому просторі спрямовані на створення і використання нових ефективних програм, форм, методів і засобів трансляції знань і взаємодії зі слухачами.

У процесі дослідження нами широко використовувалися саме інноваційні методи навчання, які стимулювали пізнавальну і творчу активність педагогів до опанування інноваційними технологіями. До них насамперед відносять дискусії, «мозковий штурм», ділові ігри, рольові ігри, портфоліо, кейс-метод.

У сучасній вищій школі успішно використовуються інтерактивні методи навчання. Інтерактивне навчання (від англ. *interaction* – взаємодія) – навчання, що ґрунтується на взаємодії студента з навчальним оточенням, навчальним середовищем, що є простором освоєного досвіду (Реутова, 2012, с.7).

До інтерактивного навчання належать мультимедійні (інформаційні) технології, що дозволяють здійснювати дистанційне навчання, проводити вебінари в режимі *online* та активну групову взаємодію у процесі засвоєння знань, формування умінь і навичок. Набуття педагогами досвіду участі в групових формах організації навчально-пізнавальної діяльності (діалогічного і монологічного спілкування, дискусій, мозкових «штурмів», рольових і ділових ігор, спільного педагогічного моделювання) дозволяє розв'язувати низку важливих завдань їхнього професійного становлення, формування й розвитку особистісних якостей, професійно значущих вмінь і навичок.

Отже, для забезпечення ефективної підготовки фахівців до застосування інноваційних технологій у роботі із здобувачами освіти, необхідно організувати їх різнобічну (керовану і самокеровану) діяльність як в аудиторній, так і позааудиторній діяльності, ширше використовувати поряд з традиційними й інноваційні форми і методи навчання.

Третя педагогічна умова – *інтеграція теоретичної та практичної підготовки майбутніх фахівців до використання інноваційних технологій у роботі із здобувачами освіти.*

Синтезом теоретичних знань і практичного досвіду у системі підготовки педагогів слугує педагогічна практика, що сприяє взаємопроникненню і взаємозумовленості професійних знань, формуванню необхідних умінь і особистісних якостей, розвитку необхідних компетенцій, пошуку нових форм і методів роботи із здобувачами освіти.

Практичний напрям підготовки вимагає від педагогів оволодіння вміннями застосовувати відповідні інноваційні технології на практиці, творчий та комплексний підхід до вирішення проблем; використовувати знання, навички та інтуїцію у різноманітних професійних ситуаціях; передбачає використання оновлених форм навчальних занять, мультимедійних технологій та мережі Інтернет; вивчення психолого-педагогічних дисциплін, спрямованих на використання інноваційних технологій; самостійну апробацію їх під час занять та під час педагогічної практики.

Висновки і перспективи подальших розвідок. Отже, педагогічна практика займає важливе місце у професійному становленні педагогів. У процесі практики поглиблюються, розширюються і зміцнюються теоретичні знання, формуються їхні педагогічні вміння, навички та професійно-особистісні якості, розвиваються педагогічне мислення, творча активність і самостійність. Теоретичне обґрунтування педагогічних умов, що мають забезпечити формування готовності педагогів до застосування інноваційних технологій у роботі із здобувачами освіти, створило передумови для їх упровадження у процесі практичної підготовки.

Перспективи подальших досліджень полягають в експериментальній перевірці педагогічних умов підготовки педагогів до використання інноваційних технологій у роботі із здобувачами освіти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Бабанский, Ю. (1982). *Оптимизация учебно-воспитательного процесса: методологические основы*. Москва: Просвещение, 192 с.

Словник-довідник з професійної педагогіки. (2006). [ред.-упоряд. А. В. Семенова]. Одеса: Пальміра, 272 с.

Бражнич, О. (2001). *Педагогічні умови диференційованого навчання учнів загальноосвітньої школи*. Кандидат педагогічних наук. Кривий Ріг, 238 с.

Організація самостійної роботи студентів в умовах інтенсифікації навчання: навч. посіб. (1993). А. М. Алексюк, А. А. Аюризанін, П. І. Підкасистий, В. А. Козаков [та ін.]. К.: ІСДО, 336 с.

Камынина, Т. (2006). *Формирование учебно-проектной деятельности студента в образовательном процессе*. Кандидат педагогических наук. Оренбург, 200 с.

Пюра, О. (2011). Педагогічні умови формування комунікативних умінь і навичок майбутніх педагогів. *Гуманітарний вісник ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди»*: наук.-теорет. зб. Педагогіка. Психологія. Філософія. Вип. 22, сс. 171–174.

Жернов, В. (1999). *Теоретико-методологические основы формирования профессионально-педагогической направленности личности студента педагогического вуза: монография*. Магнитогорск: Магнитогорский гос. пед. ин-тут, 116 с.

Ігумнов, О. (2003). *Розвиток дидактичної культури викладача технічного коледжу*: Кандидат педагогічних наук. Харків, 277 с.

Тверезовська, Н., Філіппова, Л. (2009). Сутність та зміст поняття «педагогічні умови». *Нова пед. думка*. №3, сс. 90–92.

Гуцан, Т. (2011). *Педагогічні умови формування готовності майбутніх вчителів економіки до профільного навчання старшокласників*. Кандидат педагогічних наук. Житомир, 20 с. URL: <http://intkonf.org>. [Дата звернення 01.05.2022].

Реан, А. (2002). *Психология и педагогика* / А. А. Реан, Н. В. Бордовская, С. И. Розум. СПб: Питер, 432 с.

Педагогічна освіта: теорія і практика (2012). *Психологія. Педагогіка*: зб. наук. праць Київ. ун-ту ім. Б. Грінченка. Вип. 17. Київ, сс. 33–35.

Фіцула, М. (2006). *Педагогіка вищої школи: навч. посібник*. К.: «Академвидав», 352 с.

Реутова, Е. (2012). *Применение активных и интерактивных методов обучения в образовательном процессе вуза* (метод. реком. для преподавателей Новосибирского ГАУ). Новосибирск: Изд-во НГАСУ, 58 с.

REFERENCES

Babanskiy, Yu. (1982). *Optimizatsiya uchebno-vospitatelnogo protsessa: metodologicheskie osnovy* [Optimization of the educational process: methodological foundations]. Moskva: Prosveshcheniye, 192 s. [in Russian].

Slovyk-dovidnyk z profesiinoi pedahohiky [Dictionary of professional pedagogy]. (2006). [red.-uporiad. A. V. Semenova]. Odesa: Palmira, 272 s. [in Ukrainian].

Brazhnych, O. (2001). *Pedahohichni umovy dyferentsiiovanoho navchannia uchniv zahalnoosvitnoi shkoly* [Pedagogical conditions of differentiated education of secondary school students]. Kandydat pedahohichnykh nauk. Kryvyi Rih, 238 s.

Orhanizatsiia samostiinoi roboty studentiv v umovakh intensyfikatsii navchannia [Organization of independent work of students in the conditions of intensification of study]: navch. posib. (1993). / A. M. Aleksiuk, A. A. Aiurzanain, P. I. Pidkasystyi, V. A. Kozakov [ta in.]. K.: ISDO, 336 s.

Kamynina, T. (2006). *Formirovaniye uchebno-proektnoi deyatelnosti studenta v obrazovatelnom protsesse* [Formation of educational and project activities of student in the educational process]. Kandidat pedagogicheskikh nauk. Orenburg, 200 s. [in Russian].

Piura, O. (2011). *Pedahohichni umovy formuvannia komunikatyvnykh umin i navychok maibutnykh pedahohiv* [Pedagogical conditions for the formation of communicative skills and abilities of future teachers.]. *Humanitarnyi visnyk DVNZ*

“Pereiaslav-Khmelnitskyi derzhavnyi pedahohichnyi universytet imeni Hryhoriia Skovorody”: nauk.-teoret. zb. Pedahohika. Psykholohiia. Filosofiia. Vyp. 22? ss. 171–174,

Zhernov, V. (1999). *Teoretiko-metodologicheskiye osnovy formirovaniya professionalno-pedagogicheskoi napravlenosti lichnosti studenta pedagogicheskogo vuza: monografiya* [Theoretical and methodological foundations for the formation of the professional and pedagogical orientation of the personality of a student of a pedagogical university: monograph]. Magnitogorsk: Magnitogorskiy gos. ped. in-tut, 116 s. [in Russian].

Ihumnov, O. (2003). Rozvytok dydaktychnoi kultury vykladacha tekhnichnoho koledzhu [Development of didactic culture and education of a technical college]. Kandydat pedahohichnykh nauk. Kharkiv, 277 s. [in Ukrainian].

Tverezovska, N., Filippova, L. (2009). Sutnist ta zmist poniattia “pedahohichni umovy” [The essence and content of the concept of “pedagogical conditions”]. *Nova ped. dumka*. No3, ss. 90 – 92. [in Ukrainian].

Hutsan, T. (2011). *Pedahohichni umovy formuvannia hotovnosti maibutnikh vchyteliv ekonomiky do profilnoho navchannia starshoklasnykiv* [Pedagogical conditions for the formation of the readiness of future teachers of economics for specialized training of high school students.]. Kandydat pedahohichnykh nauk. Zhytomyr, 20 s. URL: <http://intkonf.org>. [Data zvernennia 01.05.2022] [in Ukrainian].

Rean, A. (2002). *Psikhologiya i pedagogika* [Psychology and pedagogy]. / A. A. Rean, N. V. Bordovskaya, S. Y. Rozum. SPb: Piter, 432 s. [in Russian].

Pedahohichna osvita: teoriia i praktyka [Pedagogical education: theory and practice]. (2012). V: *Psykholohiia. Pedahohika* : zb. nauk. prats Kyiv. un-tu im. B. Hrinchenka. Vyp. 17. Kyiv, ss. 33–35. [in Ukrainian].

Fitsula, M. (2006). *Pedahohika vyshchoi shkoly* [Pedagogy of higher school]: navch. posibnyk. K.: “Akademydav”, 352 s. [in Ukrainian].

Reutova, E. (2012). *Primeneniye aktivnykh i interaktivnykh metodov obucheniya v obrazovatelnom protsesse vuza* [Application of active and interactive teaching methods in the educational process of the university]: (metod. rekom. dlia prepodavatelei Novosibirskogo HAU). Novosibirsk: Izd-vo NHAU, 58 s. [in Russian].

PEDAGOGICAL CONDITIONS FOR PROFESSIONAL TRAINING OF TEACHERS FOR THE USE OF INNOVATIVE TECHNOLOGIES

Tetiana Potapchuk

Doctor of Sciences (in Pedagogy), Professor,
Professor at the Department of Theory and Methods of Preschool and Special
Education,
Vasyl Stefanyk Precarpathian National University,
Ivano-Frankivsk, Ukraine
ORCID: 0000-0003-1680-6976
e-mail: tatvolod@ukr.net

Abstract. The article deals with the problem of pedagogical conditions for professional training of teachers for the use of innovative technologies. It is stated that a modern teacher is a professional who is oriented in scientific achievements, innovations, possess with different technologies of development, education and upbringing of children, capable to self-development, self-improvement, self-modeling and self-design in various spheres of life, including professional. Regarding to it, special attention is paid to significantly improving the quality of teacher training. The pedagogical conditions of professional training of teachers for the use of innovative technologies are theoretically substantiated, they are: formation of positive professionally-oriented motivation of teachers to master innovative technologies in order to effectively use them in future professional activities; variable use of traditional and innovative forms and methods of professional training of teachers to master innovative technologies in the process of studying normative and special courses; integration of theoretical and practical training of specialists in the use of innovative technologies. They are directed to provide the qualitative organization of process of formation of readiness of teachers to application of innovative technologies in work with children.

Regarding to the problem the essence of the concept of “pedagogical conditions” were revealed and their content in the professional training of teachers was revealed. The analysis of modern approaches to the research topic was carried out. It was found that the creation of favorable pedagogical conditions allows more active use of innovative technologies in working with children.

Keywords: pedagogical conditions, professional training of teachers, use of innovative technologies.

Стаття надійшла до редакції 09.05.2022 р.